

УДК 379.846

**ЕКОЛОГІЗАЦІЯ В ТУРИЗМІ ЗА СЕРТИФІКАЦІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«BLUE FLAG»**

Ковалевська Ірина Миколаївна

к.е.н., ст. викладач

Тарасова Валентина Віталіївна

д.е.н., професор

Житомирський національний агроекологічний університет

м. Житомир, Україна

Анотація: У статті розглядаються питання запровадження екологічної сертифікації на прикладі міжнародної програми «Блакитний прапор» (Blue Flag). Представлена динаміка участі країн Світу у програмі «Blue Flag». Також розглянуті основні аспекти даної сертифікаційної програми. Наданий розподіл держав Світу на групи за загальною кількістю отриманих блакитних прапорів. Проаналізовано отримання нагород країнами світу у 2019 році. Наочно відображено кількість пляжів держав Світу з малою кількістю блакитних прапорів, що отримані у 2019 році.

Ключові слова: екологізація туризму, сертифікація, екологічна сертифікація, рекреаційне господарство, екологічний менеджмент, сертифікат «Blue Flag».

Дбайливе ставлення до природи і навколишнього середовища є одним з привабливих елементів туризму. В даний час можливість інтеграції України в світовий економічний простір не представляється реальною без екологізації соціально-економічного розвитку країни. В системі сучасних пріоритетів включення України в систему міжнародного поділу праці особливе місце приділяється розвитку туризму і рекреації, в тому числі пляжної. Освоєння, використання і охорона рекреаційних ресурсів в Україні визначається національною екологічною політикою. Правову базу для регулювання

рекреаційного природокористування формують ряд національних екологічних законів, загальнодержавних і регіональних постанов, положень та інструкцій [1]. Сформований механізм регулювання природокористування не може вважатися ефективним і забезпечити високу ступінь охорони природних ресурсів, в тому числі в сфері рекреаційного господарства. На нашу думку, з огляду на міжнародну практику, ефективним представляється розвиток системи ринкових інструментів регулювання, включаючи, в особливості, порядок добровільної екологічної сертифікації.

Згідно з доповіддю Всесвітньої туристської організації «Climate Change and Tourism» на нинішній момент в світі діє понад 60 міжнародних програм, спрямованих на створення і підтвердження стандартів в області екосертифікації, при цьому на кожен програму доводиться в середньому близько 50 сертифікованих компаній в галузі туризму. Всього ж у світі існує понад 100 екологічних лейблів і нагород для об'єктів туризму, екотуризму та сфери гостинності.

У 1992 році, на основі Директиви 92/880 / ЄС «Про екологічні знаки», британського стандарту BS 7750 «Система екологічного управління», міжнародних стандартів ISO / TC 207 «Управління навколишнім природним середовищем», в світі стартувала *система екологічної сертифікації*.

Метою сертифікації є зміна практики й поведінки в усіх сферах туризму, включаючи підприємства, споживачів і місцеві спільноти, та залучення їх до сучасного процесу підвищення відповідальності по відношенню до їхнього власного й нашого спільного довкілля [2].

Екологічна сертифікація покликана пропагувати *принципи екологічно відповідального туризму*. Приєднуючись до цієї системи, підприємства та заклади, що працюють у сфері туризму, отримують конкурентні переваги на туристичному ринку, який розвивається та мають можливість більш інтенсивно розширювати свою діяльність.

Розглянемо запровадження екологічної сертифікації на прикладі міжнародної програми «Блакитний прапор» (Blue Flag). «Блакитний прапор» – екологічний

сертифікат, який видається пляжам і маринам країн Європи, Африки, Карибських островів, а також – Нової Зеландії, Канади на підставі рішення незалежного Міжнародного Жюрі про їх відповідність вимогам критеріїв Програми «Blue Flag». Для участі в Програмі необхідно бажання пляжів або марин і наявність національного координатора – (громадської організації, яка є членом Міжнародної організації екологічної освіти FEE – Foundation for Environmental Education). FEE є міжнародним координатором Програми «Blue Flag» [3]. Метою програми «Blue Flag» є забезпечення сталого розвитку пляжів і яхтено-катерних стоянок за допомогою впровадження строгих критеріїв, які стосуються якості води, екологічної освіти та інформації, екологічного менеджменту, безпеки та інших послуг.

Програма «Blue Flag» була заснована в 1985 році у Франції, в 1987 році стала європейською програмою. У 1987 році в програмі брало участь 10 країн (452 пляжів і марин отримали «Blue Flag»). У 2003 році програма стала міжнародною. Динаміка участі країн Світу у програмі наведено на рис. 1.

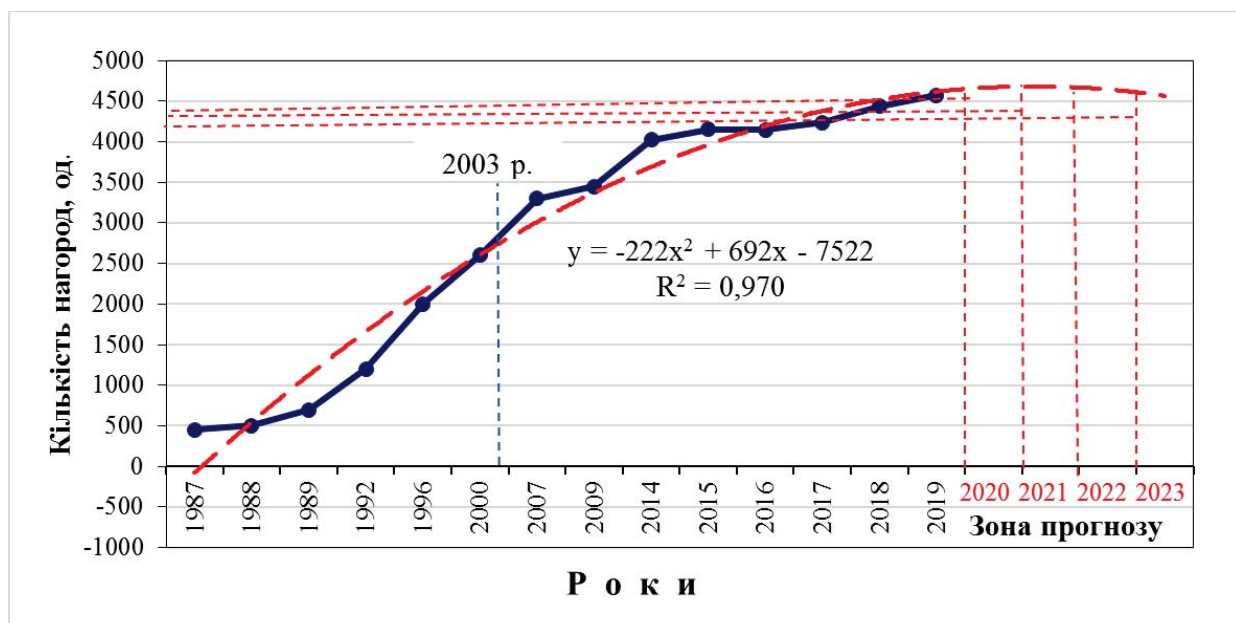

Рис. 1. Кількість отриманих еко-знаків «Blue Flag» у світі.

Якщо проаналізувати дані рис. 2, можемо побачити, що з 2003 до 2019 року кількість отриманих екологічних знаків маркування «Blue Flag» зросла з 3000 до 4500. Це є свідченням того, що з кожним роком все більше країн приєднуються до цієї програми високими темпами, а кількість отриманих

знаків «Blue Flag» розвивається за законом параболи 2-го ступеня. Оскільки цей закон розвитку має високу ступінь надійності (коефіцієнт детермінації $R^2=0,970$), то є можливість прогнозувати на наступні 4 роки (2020-2023) збереження цих тенденцій.

Згідно з вимогами Програми, пляж повинен відповідати стандартам за 32-ма критеріями, а вимоги, що лежать в основі даної сертифікаційної програми, включати в себе 4 аспекти: екологічну освіту та інформування; якість води; екологічний менеджмент; засоби безпеки і послуг [2].

У 2019 му році в 51 країні світу сертифікатом відзначені 4380 об'єктів (пляжі, пристані, лодки), серед них і Україна, яка представлена Національним оператором Програми «Blue Flag» Громадською організацією «Екологічна ініціатива» (рис. 2).

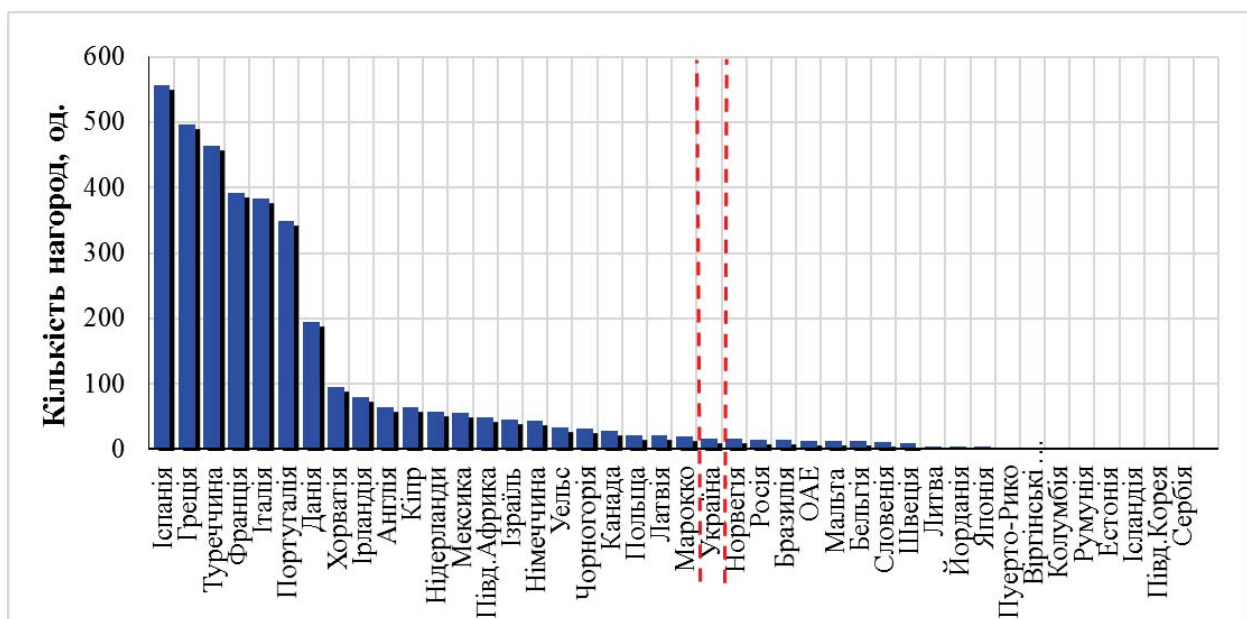

Рис. 2. Кількість отриманих екознаків «Blue Flag» у 2019 році.

Розподіл країн на групи за загальною кількістю отриманих блакитних прапорів наведено у табл.1.

Таблиця 1

Розподіл країн на групи за кількістю отриманих блакитних прапорів, од.

Держави Світу, що мають блакитні прапори	Групи країн за кількістю блакитних прапорів	Кількість держав в групі	Кількість блакитних прапорів, що мають:			
			пляжі	пристані	лодки	всього
Іспанія, Франція, Туреччина, Греція, Італія, Португалія, Данія.	300-800	7	2352	295	15	3100
Нідерланди, Німеччина, Хорватія.	100-300	3	199	238	0	437
Ірландія, Південна Африка, Англія, Кіпр.	50-100	4	247	14	12	273
Уельс, Ізраїль, Польща, Ісландія, Канада, Туніс, ОАЕ, Норвегія, Швеція, Мексика, Домініканська. Республіка, Бельгія, Марокко.	20-50	13	188	29	32	249
Словенія, Латвія, Чорногорія, Панама, Коста-Ріка, Україна, Індія, Північна Ірландія, Болгарія, Бразилія, Пуерто-Ріко.	10-20	11	227	40	9	276
Мальта, Американські Віргінські Острови, Йорданія, Румунія, Нова Зеландія, Сербія, Литва, Багам. острови, Японія, Естонія, Тринідад, С. Мартен, Шотландія.	< 10	13	37	7	1	45
Разом		51	3250	623	69	4380

Переможцем за кількістю чистих пляжів у 2019 році стала Іспанія [4]. Нагороду за чистоту морської води і інфраструктуру, відповідну екологічним та іншим вимогам, отримали 566 пляжів Іспанії (рис. 3).

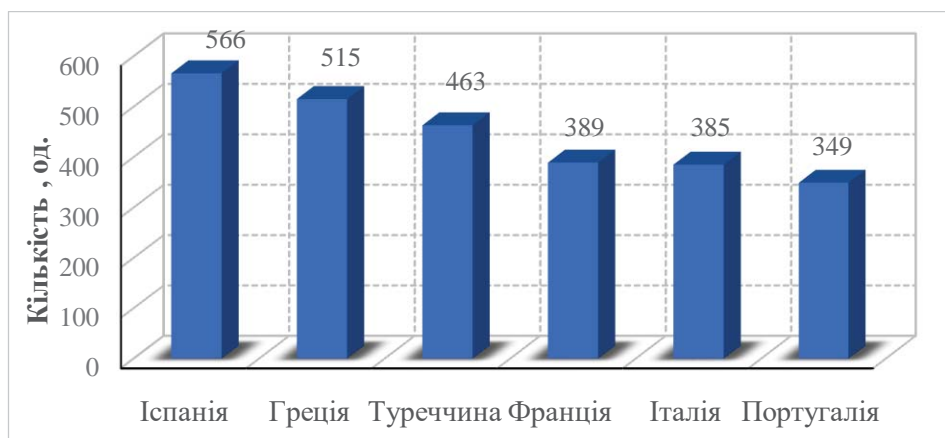

Рис. 3. Кількість пляжів країн-лідерів, що отримали екознак «Blue Flag» у 2019 р.

Майже кожен п'ятий іспанський пляж відповідає найвищим критеріям якості. З них 135 пляжів, позначених «Blue Flag», розташовані в Валенсії, 97 – в Каталонії, 79 – в Андалусії, 44 – на Балеарських островах і 43 – на Канарських островах.

Другу позицію в світовому рейтингу «BlueFlag» займає Греція (515 пляжів). Найчистіші пляжі в країні знаходяться в Халкідікі (92 «блакитних прапори»), а також на островах Родос, Крит і Корфу.

На третьому місці в списку країн з найбільшою кількістю «блакитних прапорів» знаходиться Туреччина. «Blue Flag» в Туреччині отримали 463 пляжу, здебільшого розташованих в курортному регіоні Анталія (202 пляжі), провінції Мугла (102) і Ізмірі (49).

У Франції, яка в цьому році посіла 4 місце, найбільше відзначених «блакитним прапором» пляжів в регіоні Прованс-Альпи-Лазурний берег (58). На другому місці – Окситанія з 53 пляжами. За Францією – Італія і Португалія. В Італії за кількістю чистих пляжів традиційно лідирує Лігурія (30), далі йдуть Тоскана (19) і Кампанія (17).

Україна серед багатьох країн знаходиться не в першій, але і не в останній групі (табл. 1) і займає далеко не останнє місце, про що свідчать данні таблиці 2.

Країни з малою кількістю блакитних прапорів

Держава	Нац. прапор	Кіль-ть, од.	Держава	Нац. прапор	Кіль-ть, од.	Держава	Нац. прапор	Кіль-ть, од.
Канада		28	ОАЕ		12	Пуерто-В.остр.СШ		3
Польща		22	Мальта		12	Колумбія		3
Латвія		21	Бельгія		12	Румунія		3
Марокк		20	Словенія		11	Естонія		3
Україн		16	Швеція		9	Ісландія		2
Норвегі		16	Литва		5	Півд. Корея		1
Росія		15	Йорданія		4	Сербія		1
Бразилія		14	Японія		4			

Наочне відображення кількості пляжів країн з малою кількістю блакитних прапорів, що отримали екознак у 2019 році проілюстровано рисунком 4.

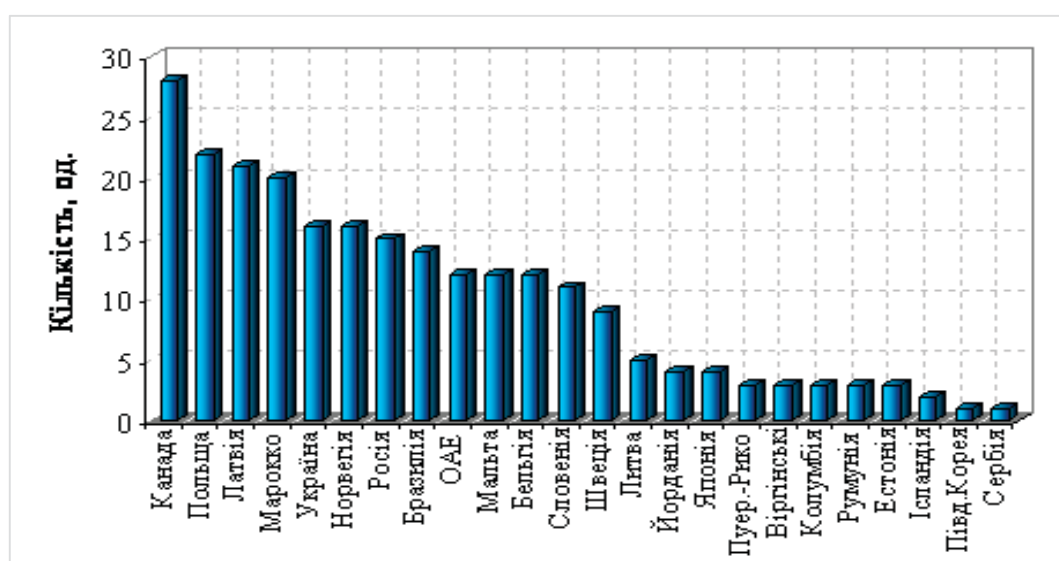

Рис. 4. Країни, що отримали екознак «Blue Flag» у 2019 році.

Серед названих країн Україна займає 5-е місце. У 2019 році 16 пляжів з чотирьох областей України прийняли участь у міжнародній програмі "Блакитний прапор" та отримали екологічний сертифікат відповідності критеріям програми. Цю престижну відзнаку отримали 8 пляжів Києва та Київської області, в Одеській області сертифіковано 6 пляжів. Потрібно

відзначити, що це величезне досягнення, адже в світі багато держав, які отримали всього по одному блакитному прапору.

Висновки: Отже, можемо зробити висновки:

1. При втіленні програми «BlueFlag» проводиться виховна та освітня робота з відпочивальниками, та гарантується екологічна безпека, безпека плавання відпочивальників, створення необхідної санітарної інфраструктури.
2. Об'єкти, що отримали «Blue Flag», вносяться в лист міжнародної туристичної організації, як рекомендовані для відвідування, тому підвищується конкурентоспроможність пляжів і готелів.
3. При отримати екознаку «Blue Flag» підприємствами, з'являється можливість залучення спонсорів, одержання додаткових бонусів при проведенні рекламних кампаній, а для туристів існує можливість обирати місця відпочинку, що гарантують безпеку, екологічну чистоту і комфорт.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення 5.01.2020).
2. Екомаркування. URL: <https://ecolabeling.wordpress.com> (дата звернення 14.01.2020).
3. Блакитний прапор. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Блакитний_прапор (дата звернення 12.01.2020).
4. Результаты Международного жюри Голубого флага 2019 года. URL: <https://www.blueflag.global/all-bf-sites> (дата звернення 2.01.2020).
5. Blue Flag Programme. URL: <http://www.blueflag.org> (дата звернення 2.01.2020).